

Bruksela, dnia 31.5.2018
COM(2018) 379 final

2018/0204 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady
dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów
sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie
dokumentów)**

{SEC(2018) 272 final} - {SWD(2018) 286 final} - {SWD(2018) 287 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Jednym z zadań UE jest rozwój europejskiej przestrzeni sprawiedliwości w sprawach cywilnych w oparciu o zasady wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych. Obszar sprawiedliwości wymaga transgranicznej współpracy sądowej. W tym celu oraz w celu ułatwienia właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego UE przyjęła przepisy dotyczące transgranicznego doręczania dokumentów sądowych¹ oraz współpracy w zakresie przeprowadzania dowodów². Instrumenty te mają kluczowe znaczenie dla uregulowania pomocy prawnej między państwami członkowskimi w sprawach cywilnych i handlowych. Ich wspólnym celem jest zapewnienie skutecznych ram transgranicznej współpracy sądowej. Zastąpiły one wcześniej obowiązujący międzynarodowy system konwencji haskich³ między państwami członkowskimi⁴, którego stosowanie było bardziej kłopotliwe.

Prawodawstwo dotyczące współpracy sądowej ma realny wpływ na codzienne życie obywateli UE, zarówno osób prywatnych, jak i podmiotów gospodarczych. Jest stosowane w postępowaniach sądowych mających skutki transgraniczne, gdy prawidłowe funkcjonowanie współpracy sądowej jest niezbędne do zapewnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości i do rzetelnego procesu sądowego (np. niedokonanie należytego doręczenia dokumentu wszczynającego postępowanie jest najczęściej wykorzystywanym uzasadnieniem odmowy uznania i wykonania orzeczeń⁵). Skuteczność ram międzynarodowej pomocy prawnej ma bezpośredni wpływ na postrzeganie stanu sądownictwa i praworządności w państwach członkowskich przez obywateli uczestniczących w takich sporach transgranicznych.

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79).

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1).

³ Konwencja z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych; konwencja z dnia 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych.

⁴ Rozporządzenie stosuje się do wszystkich państw oprócz Danii. W dniu 19 października 2005 r. Dania zawarła równoległą umowę ze Wspólnotą Europejską w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych, która rozszerza na Danię postanowienia rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów i jego środków wykonawczych. Umowa ta weszła w życie z dniem 1 lipca 2007 r. Zob. Dz.U. L 300 z 17.11.2005, s. 55 i Dz.U. L 120 z 5.5.2006, s. 23. [Należy dostosować do innych przypisów.]

⁵ Badanie ewaluacyjne krajowych przepisów i praktyk prowadzenia postępowania w odniesieniu do ich wpływu na swobodny przepływ orzeczeń oraz na równowagę i skuteczność ochrony proceduralnej konsumentów na mocy unijnego prawa konsumenckiego (przeprowadzone przez konsorcjum pod kierownictwem Instytutu Maxa Plancka w Luksemburgu) – sprawozdanie ostateczne, czerwiec 2017 r., dostępne pod adresem: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/531ef49a-9768-11e7-b92d-01aa75ed71a1/language-en>, s. 60–61. Dalej zwane „badaniem MPI z 2017 r.”.

Sprawna współpraca między sądami jest również niezbędna do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. W 2018 r. około 3,4 mln postępowań sądowych w sprawach cywilnych i handlowych w UE ma skutki transgraniczne⁶. W większości tych przypadków (zwłaszcza w tych przypadkach, w których co najmniej jedna ze stron przebywa w innym państwie członkowskim niż to, w którym ma miejsce postępowanie), sądy często stosują rozporządzenie w sprawie doręczania dokumentów kilkakrotnie w ciągu postępowania. Dzieje się tak, ponieważ dokumenty uzupełniające często muszą być doręczane formalnie (jak na przykład orzeczenie kończące postępowanie w sprawie), w uzupełnieniu pisma wszczynającego postępowanie. Ponadto zastosowanie rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów nie jest ograniczone do postępowań przed sądami cywilnymi, ponieważ jego zakres obejmuje również dokumenty pozasądowe, których doręczanie może być konieczne z związku z różnymi postępowaniami pozasądowymi (np. w sprawach spadkowych przed notariuszem, w sprawach prawa rodzinnego przed organem publicznym) lub nawet bez związku z jakimkolwiek postępowaniem sądowym.

W rozporządzeniu (WE) nr 1393/2007 przewidziano przyspieszenie kanałów i jednolite procedury przekazywania dokumentów z jednego państwa członkowskiego do drugiego w celu przeprowadzenia doręczenia w tym ostatnim. W rozporządzeniu określono pewne minimalne normy ochrony praw obrony (np. art. 8 i 19) oraz ustanowiono jednolite przesłanki prawne pozwalające na doręczenie dokumentu pocztą – bezpośrednio między państwami.

W grudniu 2013 r. Komisja przyjęła sprawozdanie na temat praktycznego funkcjonowania rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów⁷. W sprawozdaniu tym stwierdzono, że ogólnie rzecz biorąc, rozporządzenie było stosowane przez organy państw członkowskich w sposób zadowalający. Stwierdzono w nim jednak również, że pogłębiająca się integracja wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich, w których zniesienie procedury *exequatur* (procedura pośrednia) stało się zasadą, wyeksponowała pewne ograniczenia tego procesu. W związku z tym autorzy sprawozdania dążyli do rozpoczęcia szerokiej debaty publicznej na temat roli rozporządzenia w unijnym obszarze wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych oraz dalszego usprawnienia procesu doręczania dokumentów. Wdrożenie rozporządzenia poddano zatem szczegółowej ocenie: Komisja przeprowadziła badania i sporządziła sprawozdania, prowadzono też dyskusje za pośrednictwem Europejskiej Sieci Sądowej⁸. Aby zgromadzić dane, które posłużą do opracowania odpowiednich, kompleksowych i aktualnych analiz i wniosków dotyczących działania rozporządzenia w praktyce (uzupełniających wyniki innych ocen), Komisja przeprowadziła w 2017 r. ocenę sprawności regulacyjnej (REFIT), zgodnie z wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa, w celu przeanalizowania działania instrumentu pod kątem pięciu najważniejszych

⁶ Liczba ta odzwierciedla szacunki przedstawione w badaniu ekonomicznym Deloitte, które wykorzystano przy ocenie skutków. Szacunki te opierają się na danych Eurostatu, Rady Europy i Europejskiej Komisji na rzecz Efektywności Wymiaru Sprawiedliwości (CEPEJ) i Komisji Europejskiej oraz na informacjach zgromadzonych w trakcie wywiadów. Analizę tę (zwaną dalej „analizą ekonomiczną”) zlecono Deloitte na podstawie umowy nr JUST/2017/JCOO/FW/CIVI/0087 (2017/07). Sprawozdanie końcowe nie zostało jeszcze opublikowane.

⁷ COM(2013) 858 final z 4.12.2013.

⁸ Zob. szczegółowe zestawienie tych ocen na stronach 15 do 17 sprawozdania z oceny w załączniku 8 oceny skutków, dołączonej do niniejszego wniosku, SWD (2018) 287 final.

obowiązkowych kryteriów oceny: skuteczności, efektywności, odpowiedniości, spójności i europejskiej wartości dodanej.

Wyniki sprawozdania z oceny REFIT wykorzystano w ocenie skutków dołączonej do niniejszego wniosku – posłużyły one do określenia problemu. Najważniejsze wnioski przedstawiono poniżej.

Jeżeli chodzi o tradycyjny kanał przekazywania dokumentów do innych państw członkowskich na potrzeby doręczenia w tym państwie – przekazanie za pośrednictwem tak zwanych jednostek przekazujących i przyjmujących – ocena wykazała, że w tym kanale są pewne niedociągnięcia: funkcjonuje on nadal wolniej i mniej skutecznie niż zakładano. Nowe struktury wprowadzone z pomocą nowego narzędzie UE w 2000 r. przyniosły wprawdzie widoczną poprawę pod kątem czasu niezbędnego do zakończenia wniosku – w porównaniu do nakładu pracy w ramach wcześniejszych konwencji haskich, jednak terminy proponowane w rozporządzeniu są regularnie przekraczane. Szczególnie istotny jest fakt, że nie wykorzystuje się pełnego potencjału najnowszych technologii. Język rozporządzenia został sformułowany w sposób „neutralny pod względem technologii”, jednak w praktyce nowoczesne kanały komunikacji nie są stosowane. Dzieje się tak po części ze względu na stare przyzwyczajenia, po części ze względu na przeszkody prawne, a po części ze względu na brak interoperacyjności krajowych systemów informatycznych. W ocenie skutków stwierdzono, że z pomocą niewielkich inwestycji można by osiągnąć tutaj znaczącą poprawę, opierając się na wynikach i normach prawnych UE, które już istnieją.

Jeżeli chodzi o alternatywne sposoby przekazywania i doręczania dokumentów, które otwierają bezpośrednie drogi doręczania dokumentów na terytorium innych państw członkowskich, w ocenie stwierdzono, że wprawdzie wszystkie one zapewniają sprawniejsze rozwiązania wspierające transgraniczne postępowania sądowe, jednak mogą one zostać usprawnione: doręczanie drogą pocztową (art. 14) określone w rozporządzeniu jest popularnym, szybkim i stosunkowo niedrogim sposobem doręczenia dokumentu do adresata, jednak nie jest bardzo wiarygodne i charakteryzuje się wysokim odsetkiem niepowodzenia. Tak zwane doręczanie bezpośrednie określone w art. 15 rozporządzenia stanowi wiarygodne rozwiązanie, jednak dostęp do niego jest ograniczony. W tych kwestiach we wniosku zawarto ukierunkowane propozycje poprawy skuteczności istniejących metod. Ponadto w rozporządzeniu uzupełniono wykaz alternatywnych sposobów transgranicznego przekazywania i doręczania dokumentów o metodę doręczania drogą elektroniczną, co wprowadza wirtualny odpowiednik zawartego w rozporządzeniu przepisu dotyczącego doręczania drogą pocztową.

Równoległe z usprawnieniem funkcjonujących kanałów przekazywania i doręczania, określonych w rozporządzeniu, wzmocnione zostaną prawa obrony adresata. Ukierunkowane działania pomogą zakończyć niepewność odnośnie do wykonywania prawa do odmowy (art. 8) lub przepisu dotyczącego wyroków zaocznych (art. 19).

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Niniejszy wniosek jest ściśle powiązany z wnioskiem zmieniającym rozporządzenie w sprawie przeprowadzania dowodów. Te dwa wnioski są przedstawiane przez Komisję jednocześnie i stanowią pakiet na rzecz modernizacji współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.

Wniosek jest spójny z istniejącymi instrumentami UE przyjętymi w obszarze polityki współpracy sądowej w sprawach cywilnych. W rzeczywistości przedmiotowe rozporządzenie przyczynia się do zapewnienia skuteczności tych instrumentów, zapewniając sprawny obieg wyroków w obrębie UE: we wspomnianych rozporządzeniach unijnych uznano, że prawidłowe doręczenie dokumentu wszczynającego postępowanie stanowi niezbędny warunek uznania i wykonania wyroku wydanego w innym państwie członkowskim, natomiast w rozporządzeniu w sprawie doręczania dokumentów ustanowiono ramy, w jakich takie prawidłowe doręczenie jest przeprowadzane.

- **Spójność z innymi politykami UE**

W unijnym programie na rzecz wymiaru sprawiedliwości na 2020 r. podkreślono, że w celu zwiększenia wzajemnego zaufania między systemami wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich należy zbadać potrzebę wzmocnienia praw procesowych w sprawach cywilnych, na przykład w odniesieniu do doręczania dokumentów⁹. Cel usprawnienia ram współpracy sądowej w UE jest również zgodny z celami określonymi przez Komisję w strategii jednolitego rynku cyfrowego¹⁰: w kontekście administracji elektronicznej strategia podkreśla potrzebę zintensyfikowania działań na rzecz modernizacji administracji publicznej (w tym administracji sądowej), osiągnięcia transgranicznej interoperacyjności oraz ułatwienia kontaktów z obywatelami.

W związku z tym Komisja zobowiązała się w swoim programie prac na 2018 r. do przygotowania wniosków zmieniających rozporządzenie w sprawie przeprowadzania dowodów oraz rozporządzenie w sprawie doręczania dokumentów¹¹.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

Podstawa prawna

Podstawę prawną stanowi art. 81 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (współpraca sądowa w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne). Na podstawie ustępu 2 lit. b) i d) tego artykułu UE zyskuje prawo do przyjmowania środków ukierunkowanych na zapewnienie transgranicznego doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych, zwłaszcza gdy są one niezbędne do należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

⁹ Unijny program na rzecz wymiaru sprawiedliwości na 2020 r. – zwiększanie zaufania, mobilności i wzrostu w Unii (COM(2014) 144 final), s. 8.

¹⁰ COM(2015) 192 final z 6.5.2015, s. 16.

¹¹ Program prac Komisji na 2018 r. Plan działania na rzecz bardziej zjednoczonej, silniejszej i bardziej demokratycznej Unii, COM(2017) 650 final z 24.10.2017 r., załącznik II pkt 10 i 11.

- **Pomocniczość**

Celem działalności w obszarze polityki dotyczącej współpracy sądowej jest stworzenie faktycznej przestrzeni sprawiedliwości, w obrębie której funkcjonuje obieg orzeczeń sądowych, i w której prawa nabyte w jednym systemie prawnym są bez zbędnych przeszkód uznawane w obrębie UE, poza granicami danego państwa. Podejście to opiera się na przekonaniu, że nie można w pełni korzystać ze swobód rynku wewnętrznego, jeżeli nie zapewniono faktycznego obszaru sprawiedliwości.

Inicjatywa ma rozwiązać problemy pojawiające się w toku transgranicznych postępowań sądowych (które z definicji nie są objęte krajowymi systemami prawnymi) i wynikające z niedostatecznej współpracy między organami i urzędnikami państw członkowskich lub z niedostatecznej interoperacyjności i spójności pomiędzy krajowymi systemami i otoczeniami prawnymi. Przepisy z dziedziny prawa prywatnego międzynarodowego są określane w rozporządzeniach, ponieważ tylko ten instrument prawny jest w stanie zapewnić ich oczekiwaną jednolitość. Chociaż w zasadzie nic nie stoi na przeszkodzie, by państwa członkowskie mogły zacząć komunikować się cyfrowo, dotychczasowe doświadczenia i prognozy dotyczące scenariusza braku działań ze strony Unii wskazują, że postępy w cyfryzacji byłyby bardzo powolne i że nawet w przypadku podjęcia przez państwa członkowskie działań w tej dziedzinie zapewnienie interoperacyjności jest niemożliwe bez unijnych ram prawnych. Cel wniosku nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez same państwa członkowskie i może zostać osiągnięty jedynie na poziomie Unii.

Unijna wartość dodana polega na dalszej poprawie efektywności i szybkości postępowań sądowych poprzez uproszczenie i przyspieszenie mechanizmów współpracy w zakresie doręczania dokumentów oraz usprawnienie w ten sposób funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach mających skutki transgraniczne.

- **Proporcjonalność**

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności, ponieważ jest ściśle ograniczony do działań niezbędnych do osiągnięcia założonych celów. Nie koliduje on z poszczególnymi systemami krajowymi w zakresie doręczania dokumentów w ramach różnych systemów prawnych. Rozporządzenie jest wprowadzane jako rozporządzenie „w sprawie doręczania dokumentów”, jednak w rzeczywistości podstawowym celem jego przepisów jest ustanowienie jednolitych dróg przekazywania dokumentów z jednego państwa członkowskiego do innego na potrzeby doręczania dokumentów w takim innym państwie członkowskim.

W ocenie skutków towarzyszącej niniejszemu wnioskowi wykazano, że korzyści płynące z niniejszego wniosku przeważają nad kosztami oraz że zaproponowane środki są proporcjonalne.

- **Wybór instrumentu**

W rozporządzeniu ustanawia się wspólny zbiór procedur dla wszystkich państw członkowskich, co jest niezbędne do zagwarantowania skutecznego doręczania dokumentów

w postępowaniach transgranicznych. Tym samym rozporządzenie przyczynia się do zagwarantowania pewności prawa w kontekście procedur, jako że wszystkie państwa członkowskie podejmują te same kroki, są zobowiązane tymi samym terminami oraz stosują te same formularze. Rozporządzenie umożliwia również zgromadzenie wszystkich informacji dostępnych w państwach członkowskich i udostępnienie w sposób scentralizowany w portalu „e-Sprawiedliwość”. Pomogło to w koordynacji między państwami członkowskimi. Ogólnie rzecz biorąc, rozporządzenie znacznie przyczyniło się do przyspieszenia postępowań transgranicznych i do osiągnięcia znaczących efektów pod względem skuteczności i efektywności.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny *ex post*/kontrole sprawności obowiązującego prawodawstwa**

Wyniki oceny *ex post* rozporządzenia (WE) nr 1393/2007, która towarzyszy ocenie skutków, można streścić następująco.

Wdrożenie rozporządzenia przyczyniło się do zwiększenia skuteczności doręczania dokumentów. Niemniej jednak, zgodnie ze zgromadzonymi informacjami, rozporządzenie nadal powoduje pewne problemy, takie jak opóźnienia lub nieporozumienia zaangażowanych stron. Rozporządzenie nie osiągnęło zatem w pełni wyznaczonych celów ogólnych, szczegółowych i operacyjnych.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Jak zapisano w pkt 1 uzasadnienia, wdrożenie rozporządzenia poddano na przestrzeni minionych kilku lat szczegółowej ocenie: Komisja przeprowadziła badania i sporządziła sprawozdania, prowadzono też dyskusje za pośrednictwem Europejskiej Sieci Sądowej¹².

Oprócz opisanych wcześniej działań Komisja przeprowadziła szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi stronami. Konsultacje publiczne prowadzone od dnia 8 grudnia 2017 r. do dnia 2 marca 2018 r. dotyczyły zarówno rozporządzenia (WE) nr 1393/2007, jak i rozporządzenia (WE) nr 1206/2001. Otrzymano w sumie 131 odpowiedzi (największą liczbę z Polski, a w dalszej kolejności – z Niemiec, Węgier i Grecji). Europejska Sieć Sądowa poświęciła dwa swoje spotkania na przedyskutowanie praktycznych problemów i potencjalnych ulepszeń rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów i rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów. W dniu 4 maja 2018 r. przeprowadzono spotkanie z ekspertami rządowymi państw członkowskich. W dniu 16 kwietnia 2018 r. zorganizowano warsztaty dla wybranych zainteresowanych stron, które są szczególnie zainteresowane problematyką transgranicznych postępowań sądowych. Wyniki tej oceny były generalnie pozytywne.

¹² Zob. szczegółowe zestawienie tych ocen na stronach 15 do 17 sprawozdania z oceny w załączniku 8 oceny skutków, dołączonej do niniejszego wniosku, SWD (2018) 287 final.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

W okresie od stycznia do maja 2018 r. grupa ekspertów ds. modernizacji współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych odbyła sześć spotkań¹³. Przeprowadzono dwa obszerne studia porównawcze w zakresie ustawodawstwa i praktyk w poszczególnych państwach członkowskich w zakresie doręczania dokumentów, celem zidentyfikowania problemów, jakie mogą pojawiać się w trakcie wdrażania rozporządzenia¹⁴.

- **Ocena skutków**

Niniejszy wniosek jest poparty oceną skutków przedstawioną w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji SWD(2018) 287.

Rada ds. Kontroli Regulacyjnej oceniła projekt oceny skutków podczas posiedzenia w dniu 3 maja 2018 r., a w dniu 7 maja 2018 r. wydała pozytywną opinię uzupełnioną o uwagi. DG ds. Sprawiedliwości wzięła pod uwagę zalecenia rady; sprawozdanie w ostatecznej formie wyjaśnia lepiej związek między dwiema inicjatywami w zakresie współpracy sądowej (niniejszym wnioskiem i wnioskiem zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1206/2001). Poprawiono opisy głównych problemów i scenariusza odniesienia. Doprecyzowano wyjaśnienia dotyczące pomocniczości instrumentu i zwiększenia wartości dodanej UE. Dopracowano również wnioski dotyczące skuteczności płynące ze sprawozdania z oceny; w części zawierającej ocenę wariantów strategicznych skupiono się na głównych elementach, analiza pomniejszych problemów została przesunięta do załączników.

W ocenie skutków przeanalizowano kilka wariantów legislacyjnych i nielegislacyjnych. Niektóre warianty zostały odrzucone na wczesnym etapie. W ramach wariantu strategicznego, który jest wariantem preferowanym w ocenie skutków, poprawie uległaby skuteczność rozporządzenia, zwłaszcza za pośrednictwem ograniczenia kosztów i opóźnień. Uwypuklono w szczególności dwie zmiany, które mogą okazać się pomocne: obowiązek elektronicznej komunikacji między jednostkami oraz ułatwienie doręczania elektronicznego i bezpośredniego. Usprawnienia te zwiększyłyby skuteczność i tempo postępowań, a także zmniejszyłyby obciążenia, na jakie narażone są obywatele i przedsiębiorstwa. W ocenie skutków stwierdzono, że korzyści wynikałyby z wykorzystania komunikacji elektronicznej na potrzeby cyfryzacji sądownictwa, uproszczenia i przyspieszenia transgranicznych procedur sądowych i współpracy sądowej.

¹³ Szczegółowy wykaz ekspertów jest zamieszczony w rejestrze grup ekspertów Komisji, dostępnym pod adresem:
<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3561&news>

¹⁴ Badanie Komisji zawierające analizę prawnoporównawczą przepisów i praktyk stosowanych w państwach członkowskich w zakresie doręczania dokumentów (przeprowadzone przez konsorcjum składające się z Uniwersytetu we Florencji, Uniwersytetu w Uppsali i DMI), dostępne pod adresem: http://collections.internetmemory.org/haeu/20171122154227/http://ec.europa.eu/justice/civil/files/studies/service_docs_en.pdf. Badanie ewaluacyjne krajowych przepisów i praktyk prowadzenia postępowania oraz ich wpływu na swobodny przepływ orzeczeń oraz na równowagę i skuteczność ochrony proceduralnej konsumentów na mocy unijnego prawa konsumenckiego zainicjowane przez Komisję (i przeprowadzone przez konsorcjum pod kierownictwem Instytutu Maxa Plancka w Luksemburgu), dostępne pod adresem <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/531ef49a-9768-11e7-b92d-01aa75ed71a1/language-en>.

Dzięki preferowanemu pakietowi strategicznemu wzrosłaby pewność prawa, jako że na szczeblu UE określone zostałyby możliwe alternatywne (zastępcze) sposoby doręczania dokumentów pocztą w sytuacjach, gdy dokument nie może zostać przekazany adresatowi osobiście. W takich przypadkach istniałaby większa jasność w zakresie rodzajów akceptowanych metod doręczania, a także większa spójność praktyk, na których można by opierać się we wszystkich państwach członkowskich.

Pakiet poszerza ponadto dostęp do wymiaru sprawiedliwości i zwiększa pewność prawa, ponieważ znajdują się w nim środki pozwalające na poprawę narzędzi dostępnych na potrzeby ustalenia miejsca pobytu adresata. Pomoże to w zapewnieniu skutecznego i szybkiego doręczania dokumentów.

Pakiet oceniony na tle scenariusza odniesienia wiąże się z obowiązkowym wprowadzeniem specjalnego i jednolitego odcinka zwrotnego (potwierdzenie odbioru), który stosowany byłby w sytuacji, gdy dokumenty doręczane byłyby na podstawie rozporządzenia pocztą. Oczekuje się, że środek ten zwiększy jakość usługi pocztowej, ograniczając tym samym liczbę przypadków, w których doręczenie jest wadliwe ze względu na (i) niepełne potwierdzenie odbioru lub (ii) niejasność odnośnie do tego, kto w rzeczywistości dokonał odbioru dokumentów.

W pakiecie wprowadzono także nowy środek służący uproszczeniu dostępu do bezpośredniego doręczania dokumentów, poprzez rozszerzenie zakresu stosowania art. 15 rozporządzenia. Dopuszczenie doręczania bezpośredniego zarówno (i) jednostkom przekazującym jak i (ii) sądom, przed którymi toczy się postępowanie, w państwie członkowskim pochodzenia oraz na terytorium wszystkich państw członkowskich zaowocowałoby bardziej bezpośrednim i szybszym przekazywaniem dokumentów w porównaniu ze scenariuszem odniesienia.

W scenariuszu odniesienia rozporządzenie nie zdołało w pełni osiągnąć celu polegającego na zwiększeniu dostępu do wymiaru sprawiedliwości, a tym samym ochronie praw stron. Można by oczekiwać, że w ramach pakietu i dzięki wprowadzeniu zmian do przepisów rozporządzenia dotyczących wymogu przekazywania, w każdym wypadku, informacji o prawie do odmowy za pośrednictwem standardowego formularza zawartego w załączniku II, przedłużeniu terminu na wykonanie prawa do odmowy oraz uściśleniu roli sądu pochodzenia w przeprowadzaniu oceny odmowy, wzrosłaby przewidywalność postępowania (art. 8 rozporządzenia). Ponadto do ograniczenia niepewności prawnej przyczynia się wariant powiązany z analizą należytej staranności, którą sądy powinny przeprowadzić przed wydaniem wyroku zaocznego w myśl art. 19 rozporządzenia.

W ocenie skutków stwierdzono, że ogólnie rzecz biorąc, wdrożenie pakietu uznaje się za skuteczniejsze w porównaniu ze scenariuszem odniesienia, i że pakiet w dużej mierze przyczyniłby się do zwiększenia pewności prawa.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Przedmiotowe zmiany w obowiązujących przepisach są objęte programem sprawności i wydajności regulacyjnej REFIT, w związku z czym Komisja przeanalizowała możliwości

uproszczenia i ograniczenia obciążeń. Prawo Unii objęte niniejszym wnioskiem ma zastosowanie do wszystkich przedsiębiorców, w tym mikroprzedsiębiorstw, a zatem mikroprzedsiębiorstwa nie są objęte żadnym zwolnieniem na mocy niniejszego wniosku.

We wniosku ustanawia się ramy współpracy sądowej dostosowane do strategii jednolitego rynku cyfrowego. Pomoże on w zwiększeniu tempa i skuteczności postępowań transgranicznych, ograniczając czas poświęcany na przesyłanie dokumentów między jednostkami oraz poprzez ograniczenie zakresu, w jakim zainteresowani polegają na dokumentach papierowych. Zapewniłby on bezpieczną komunikację elektroniczną i wymianę dokumentów między użytkownikami zdecentralizowanego systemu informatycznego i pozwoliłby na automatyczne rejestrowanie wszystkich etapów procedury. Dysponowałby on również zabezpieczeniami, dzięki którym z systemu mogliby korzystać jedynie uprawnieni użytkownicy o zweryfikowanej tożsamości.

Dzięki wnioskowi ograniczone zostaną bariery na drodze do wszczynania transgranicznych postępowań sądowych w całej UE. Wprowadzone zostaną narzędzia pozwalające ustalić aktualne miejsce pobytu adresata w sytuacji, gdy osoba dążąca do doręczenia dokumentu nie ma takich informacji („miejsce pobytu nieznane”) lub posiadane przez nią informacje są nieprawidłowe.

Zwiększenie skuteczności usług pocztowych za pośrednictwem wprowadzenia specjalnego i jednolitego odcinka zwrotnego poprawi jakość usług pocztowych i ograniczy zbędne koszty i opóźnienia. Jeżeli choćby w połowie przypadków, w których obecnie występują problemy związane z oceną prawną zwróconego potwierdzenia odbioru, doręczenie pocztą byłoby w przyszłości skuteczne, można by zaoszczędzić rocznie kwotę w wysokości 2,2 mln EUR. Dzisiaj kwota ta jest przeznaczana na usługę pocztową, która nie przynosi żadnych korzyści.

Poprzez wprowadzenie zmian do przepisów dotyczących praw procesowych stron (art. 8 i art. 19 rozporządzenia), we wniosku podjęto także kwestię niedostatecznej ochrony pozwanego przed skutkami wyroków zaocznych. Można założyć, że zmiany te ograniczą liczbę instancji, w których wydawane są wyroki zaoczne wobec pozwanych przebywających na terytorium danego państwa członkowskiego i nieposiadających wiedzy o tym, że za granicą wszczęto przeciwko nim postępowanie. Według szacunków zawartych w ocenie skutków zmniejszenie liczby wyroków zaocznych na terytorium UE o 10 % pozwoliłoby zaoszczędzić kwotę 480 000 000 EUR rocznie, jako że obywatele przeznaczaliby mniejsze środki na pomoc prawną.

- **Prawa podstawowe**

Zgodnie z unijnym programem na rzecz wymiaru sprawiedliwości na 2020 r.¹⁵ Komisja zapewniła, aby wniosek uwzględniał potrzebę wzmocnienia praw procesowych w sprawach cywilnych w celu zwiększenia wzajemnego zaufania między systemami wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich.

¹⁵ Unijny program na rzecz wymiaru sprawiedliwości na 2020 r. – zwiększanie zaufania, mobilności i wzrostu w Unii (COM(2014) 144 final), s. 8.

Po pierwsze, we wniosku promuje się elektroniczne doręczanie dokumentów, obowiązujące na podstawie rozporządzenia, przyczyniając się tym samym do umacniania podstawowego prawa do skutecznego środka prawnego (art. 47 karty: prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu). W ten sposób uznaje się różnorodność potrzeb i skutecznych sposobów doręczania: stronom pozostawiono by swobodę w zaakceptowaniu możliwości stosowania elektronicznej korespondencji w postępowaniach transgranicznych. Oczekuje się, że ta uzupełniająca metoda doręczania, wraz z proponowanym rozwiązaniem polegającym na domyślnym stosowaniu „zasady cyfrowej”, zwiększy dostęp do wymiaru sprawiedliwości pomoże w przyspieszeniu postępowań. Ponadto ograniczy ona koszty doręczania, a także prawdopodobieństwo, że dokumenty w ogóle nie zostaną doręczone w przypadku zastosowania nieskutecznej metody doręczenia.

Zawarte we wniosku wyjaśnienia dotyczące definicji i pojęć również ograniczą pewność prawną i przyspieszą procedury stosowane na podstawie rozporządzenia. Wniosek zapewniłby większą przejrzystość i przewidywalność procedury stosowania przez odbiorcę prawa odmowy, lepszą ochronę jego praw proceduralnych, ale również zapobiegałby nadużywaniu prawa odmowy, tym samym chroniąc także prawa powoda.

Po drugie, wniosek miałby również pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji (art. 18 TFUE). Przyczyniłoby się do równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, jako że państwa członkowskie będą zobowiązane do zapewnienia obcokrajowcom skutecznego dostępu do narzędzi dostępnych na ich terytorium na potrzeby ustalania adresu. Gwarantowałoby to faktyczne doręczenie dokumentu do adresata. Ponadto, pakiet obejmowałby standardowe zasady prawne dotyczące możliwości stosowania metod fikcyjnych i alternatywnych pochodzących z przepisów krajowych, nie zaś z rozporządzenia, w sytuacji gdy adresat ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim. Celem tych zasad jest wyeliminowanie występujących obecnie w scenariuszu odniesienia niejasności oraz rozdrobnienia w kontekście praw stron w państwach członkowskich. I wreszcie, w pakiecie określone zostałyby jednolite terminy pozwalające na uchylanie wyroków zaocznych. Przepisy te przyczyniłyby się do zapewnienia równej ochrony praw procesowych, niezależnie od państwa członkowskiego.

Po trzecie, oczekuje się, że proponowane zmiany na rzecz stosowania komunikacji elektronicznej będą mieć wpływ na ochronę danych osobowych (art. 8 karty). Państwa członkowskie same określałyby i kontrolowałyby techniczne wdrożenie infrastruktury elektronicznej oraz jej funkcjonowanie, mimo tego, że infrastruktura jest częściowo rozbudowana i sfinansowana na szczeblu UE. Infrastruktura powinna opierać się na zdecentralizowanej architekturze. Wymogi w zakresie ochrony danych miałyby zatem zastosowanie – w odniesieniu do różnych procedur – wyłącznie na szczeblu krajowym.

W kontekście proponowanego pakietu środków dotyczących polityki dużą rolę odgrywają następujące czynniki zewnętrzne dotyczące ochrony danych osobowych:

- ogólne rozporządzenie o ochronie danych¹⁶, stosowane od maja 2018 r., które powinno podnosić świadomość i zachęcać do działań zapewniających bezpieczeństwo i integralność baz danych oraz szybkie reagowanie na naruszenia prywatności w sądownictwie; oraz
- utrzymujące się zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa w sektorze publicznym. Spodziewane jest wzmożenie prób ataków na publiczną infrastrukturę informatyczną, co będzie miało wpływ na sądownictwo w państwach członkowskich; skutki tych ataków mogą być tym poważniejsze, że stale rośnie stopień wzajemnych powiązań systemów informatycznych (na szczeblu krajowym i unijnym).

Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania

Zgodnie z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r.¹⁷, w którym te trzy instytucje potwierdziły, że ewaluacja obowiązującego prawodawstwa i polityk powinna służyć jako podstawa dla oceny skutków różnych opcji dalszego działania, rozporządzenie zostanie poddane ocenie, a Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie najpóźniej w ciągu pięciu lat od dnia rozpoczęcia jego stosowania. Ewaluacja będzie zawierać ocenę rzeczywistych skutków rozporządzenia bazującą na wskaźnikach i szczegółową analizę, w jakim stopniu rozporządzenie można uznać za odpowiednie, skuteczne, efektywne, zapewniające wystarczającą wartość dodaną UE i spójne z innymi obszarami polityki unijnej. Wykorzystane w niej zostaną wnioski z dotychczasowych doświadczeń, aby zidentyfikować ewentualne luki i problemy lub możliwości osiągnięcia jeszcze lepszych skutków rozporządzenia. Państwa członkowskie będą przekazywać Komisji informacje niezbędne do przygotowania sprawozdania.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie będzie miał negatywnego wpływu na budżet UE. Wniosek nie będzie pociągać za sobą znacznych kosztów dla administracji krajowych – przyniesie oszczędności. Oczekuje się, że krajowe organy publiczne odniosą korzyści w postaci niższych kosztów usług pocztowych, oszczędności czasu dzięki usprawnionym postępowaniom sądowym oraz zmniejszonym obciążeniom administracyjnym i kosztom pracy.

Największe koszty, jakie poniosą państwa członkowskie, będą związane z wdrażaniem komunikacji elektronicznej jako obowiązkowej dla jednostek przekazujących i przyjmujących. Jednak w ocenie skutków załączonej do niniejszego wniosku wykazano, że bezpośrednie korzyści, jakich oczekuje się w wyniku przejścia z komunikacji papierowej na komunikację cyfrową, będą znacznie przewyższać poniesione koszty.

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

¹⁷ Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 13 kwietnia 2016 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1–14.

Możliwości finansowania ze środków UE w ramach obecnych programów finansowych oferują głównie program „Wymiar sprawiedliwości” i instrument „Łącząc Europę”. Program „Wymiar sprawiedliwości” (jego budżet na 2018 r. wynosi 45,95 mln EUR) wspiera zdolności państw członkowskich w zakresie wykonywania orzeczeń i środków ochrony prawnej w wymiarze sprawiedliwości w sprawach cywilnych; na tych aspektach – które są istotne dla obecnej inicjatywy – skupiają się również przyszłe priorytety tego programu w zakresie finansowania. Instrument „Łącząc Europę” ma znacznie większy budżet (130,33 mln EUR w 2018 r.) i oferuje wsparcie finansowe projektów informatycznych ułatwiających kontakty transgraniczne między administracjami publicznymi, przedsiębiorstwami i obywatelami. Instrument ten jest już powszechnie wykorzystywany na potrzeby finansowania prac nad digitalizacją i narzędziami elektronicznymi w wymiarze sprawiedliwości w sprawach cywilnych, w tym finansowania europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” oraz wprowadzania dokumentów publicznych do krajowych systemów administracji elektronicznej i systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw (BRIS). Pakiet wniosków dotyczących priorytetu transformacji cyfrowej w ramach wieloletnich ram finansowych (WRF), przedstawiony w dniu 2 maja 2018 r., przewiduje środki w wysokości 3 mld EUR na komponent cyfrowy instrumentu „Łącząc Europę” z przeznaczeniem na finansowanie infrastruktury połączeń cyfrowych.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

• Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania

Wprowadzony zostanie rzetelny system monitorowania stosowania rozporządzenia, obejmujący kompleksowy zestaw wskaźników jakościowych i ilościowych, oraz jasne i metodyczne procedury w zakresie sprawozdawczości i monitorowania. Jest to ważne dla zapewnienia skutecznego wprowadzenia zmian w państwach członkowskich oraz sprawdzenia, czy rozporządzenie jest skuteczne w osiągnięciu zamierzonych celów.

• Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku

Artykuł 1

W artykule tym częściowo zmieniono strukturę obecnego brzmienia i wprowadzono rozróżnienie w odniesieniu do określenia zakresu zastosowania między dokumentami sądowymi i pozasądowymi. Utrzymano obecny język przepisu regulującego kwestie dokumentów pozasądowych. Jednak w odniesieniu do dokumentów sądowych we wniosku wyjaśniono, że rozporządzenie ma zastosowanie we wszystkich przypadkach, gdy miejsce zamieszkania adresata znajduje się w innym państwie członkowskim. Stanowiąc tak, rozporządzenie zmierza do położenia kresu złej praktyce, polegającej na tym, że pozwanemu znajdującemu się w innym państwie członkowskim doręcza się pismo na terytorium państwa członkowskiego pochodzenia, za pośrednictwem fikcyjnych lub alternatywnych metod doręczania dokumentów dopuszczonych przez prawo procesowe państwa członkowskiego pochodzenia, niezależnie od tego, że informacja odnośnie do zagranicznego adresu pozwanego jest do dyspozycji sądu lub organu sądowego, przed którym toczy się postępowanie. Nowe brzmienie artykułu w odniesieniu do zakresu nie pozwoli sądowi na

wyłączenie takich sytuacji z zakresu stosowania rozporządzenia poprzez zwykłe zakwalifikowanie doręczenia dokumentów jako „krajowe”.

Ten podwyższony standard, dzięki któremu zakresem rozporządzenia obowiązkowo objęte są – w sytuacji gdy miejsce zamieszkania adresata znajduje się w innym państwie członkowskim – wszystkie instancje doręczania dokumentów, ma zastosowanie jedynie do doręczania dokumentów wszczynających postępowanie. „Doręczenie pisma procesowego”, doręczenie adresatowi dokumentu, w którym jest on informowany o wszczęciu zagranicznego postępowania, ma wyjątkowe znaczenie w kontekście ochrony prawa do obrony, dlatego należy je wzmocnić odpowiednimi zabezpieczeniami. Jeżeli chodzi o dalsze przypadki doręczania dokumentów sądowych w toku postępowania sądowego, dodatkowa ochrona jest mniej istotna. Jest tak, ponieważ w odniesieniu do tych dokumentów zastosowanie może mieć nowy art. 7a. Ponadto, w przepisach krajowych można zachować przepisy, które zobowiązują adresata do ustanowienia przedstawiciela na potrzeby doręczania mu dokumentów na terytorium państwa członkowskiego pochodzenia.

W ust. 2 wyraźnie zapisano, że art. 3c rozporządzenia ma zastosowanie również w sytuacji, w której nie jest znany adres odbiorcy.

W ust. 3 tego artykułu powtórzono brzmienie motywu 8 obowiązującego obecnie rozporządzenia, wprowadzając tym samym pewność prawa w związku z prawnym charakterem tego przepisu.

Artykuł 3a

W tym artykule ustanowiono, że komunikacja i wymiana dokumentów między organami wysyłającymi i przyjmującymi odbywa się drogą elektroniczną, za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego składającego się z krajowych systemów informatycznych połączonych za pośrednictwem bezpiecznej i niezawodnej infrastruktury łączności.

W ust. 6 zapisano, że w sytuacji nieprzewidzianych i wyjątkowych zakłóceń działania systemu informatycznego stosowane są alternatywne (tradycyjne) sposoby komunikacji.

Wprowadzenie nowych kanałów komunikacji i wymiany dokumentów za pośrednictwem systemu informatycznego wymaga pewnych dostosowań także w art. 4 i 6.

Artykuł 3c

W tym artykule określono, że państwa członkowskie muszą zapewnić pomoc w zlokalizowaniu miejsca pobytu odbiorcy w innym państwie członkowskim. We wniosku proponuje się trzy możliwości, z których każde państwo członkowskie musi na swoim terytorium zapewnić osobom dochodzącym swoich praw z innego państwa członkowskiego co najmniej jedną możliwość. Każde państwo członkowskie musi powiadomić Komisję o tym, którą z trzech możliwości zapewni na podstawie rozporządzenia. Trzy możliwości są następujące: pomoc prawna udzielona za pośrednictwem organów wyznaczonych przez państwa członkowskie; zapewnienie dostępu do publicznych rejestrów miejsca zamieszkania

za pośrednictwem portalu „e-Sprawiedliwość” lub zapewnienie szczegółowych informacji za pośrednictwem portalu „e-Sprawiedliwość” na temat dostępnych narzędzi pozwalających na ustalenie miejsca pobytu danej osoby na terytorium tego państwa.

Artykuł 7a

W tym nowym artykule potwierdzono istniejące przepisy i praktyki stosowane w szeregu państw członkowskich, zgodnie z którymi można zwrócić się do zagranicznej strony postępowania o wyznaczenie przedstawiciela na potrzeby doręczania dokumentów w postępowaniu w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie. Możliwość ta byłaby dostępna jedynie po tym, jak danej stronie w należyty sposób doręczono dokument wszczynający postępowanie. Aby zapewnić odpowiednią alternatywę zagranicznym podmiotom, dla których wspomniany obowiązek (poszukiwanie i opłacanie takiego przedstawiciela w innym kraju członkowskim) mógłby okazać się trudnym do pokonania wyzwaniem, w rozporządzeniu przewidziano alternatywę w postaci art. 15a lit. b) dotyczącego elektronicznego doręczania dokumentów.

Artykuł 8

W wyniku wniosku usprawioną zostaje procedura dotycząca prawa adresata do odmowy przyjęcia dokumentu, o ile nie jest on sporządzony lub przetłumaczony na odpowiedni język. Zmiany są zgodne z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości¹⁸.

Artykuł 14

Wniosek zobowiązuje operatorów świadczących usługi pocztowe do tego, aby doręczając dokumenty na podstawie rozporządzenia, stosowali specjalny odcinek zwrotny (potwierdzenie odbioru).

W ust. 3 rozporządzenia wprowadzono minimalne normy dotyczące osób, które można uznać za kwalifikujących się „odbiorców zastępczych” w sytuacji, gdy operator świadczący usługi pocztowe nie może przekazać dokumentu adresatowi osobiście. Rozwiązanie opiera się na art. 14 rozporządzenia (WE) nr 805/2004¹⁹ oraz rozporządzenia (WE) nr 1896/2006²⁰ oraz orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-354/15, *Henderson*²¹.

Artykuł 15

W tym przepisie rozszerzono zakres obowiązującego artykułu w dwóch aspektach: Po pierwsze, nie wymaga on już, aby wnioskodawca miał interes w postępowaniu, co tym samym pozwala jednostkami przekazującym oraz sądom, przed którymi toczy się postępowanie, na stosowanie tego sposobu doręczenia. Po drugie, w przyszłości bezpośrednio doręczenie miałyby zastosowanie na terytorium wszystkich państw członkowskich.

¹⁸ Orzeczenie Trybunału z dnia 16 września 2015 r. w sprawie C-519/13, *Alpha Bank Cyprus*, ECLI:EU:C:2015:603; lub orzeczenie Trybunału z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie C-384/14, *Alta Realitat S.L.*, ECLI:EU:C:2016:316.

¹⁹ Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 15).

²⁰ Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.U. L 399 z 30.12.2006, s. 1).

²¹ Wyrok z dnia 2 marca 2017 r., ECLI:EU:C:2017:157.

Artykuł 15a

We wniosku wprowadzono elektroniczne doręczanie dokumentów jako dodatkową alternatywną metodę doręczania na podstawie rozporządzenia. W rzeczywistości przepis ten traktuje ten rodzaj doręczania dokumentów jako równoważny z doręczeniem pocztą. Przepis ten jest uzasadnieniem elektronicznego przesłania dokumentu z konta użytkownika nadawcy bezpośrednio na konto użytkownika odbiorcy jako obowiązującej metody doręczania dokumentów na podstawie rozporządzenia, pod warunkiem, że spełniono jeden z alternatywnych warunków zawartych w lit. a) i b).

Artykuł 19

Zmiany w tym artykule zostały zaproponowane w celu ograniczenia rozdrobnienia w krajowych systemach. We wniosku występują dwie zasadnicze zmiany. Po pierwsze, od sądu, przed którym toczy się postępowanie, wymaga się przesłania *in absentia* na dostępne konto użytkownika – pozwanego – ostrzeżenia o wszczęciu postępowania lub o wydaniu wyroku zaocznego. Po drugie, w sposób jednolity ustanawia się termin dostępności nadzwyczajnego przeglądu, o którym mowa w ust. 4, na dwa lata od daty wydania wyroku zaocznego.

Artykuł 23a

Zgodnie z tym przepisem Komisja ma stworzyć szczegółowy program monitorowania produktów, rezultatów i skutków niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 24

Zgodnie z tym przepisem Komisja ma przeprowadzić ocenę niniejszego rozporządzenia zgodnie z wytycznymi Komisji dotyczącymi lepszego stanowienia prawa oraz z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. oraz przedstawić Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące najważniejszych ustaleń.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,
uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,
a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W interesie prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego konieczna jest dalsza poprawa i przyspieszenie przepływu oraz doręczania między państwami członkowskimi dokumentów sądowych i pozasądowych dotyczących spraw cywilnych lub handlowych.
- (2) Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady³ określa przepisy dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych.
- (3) Pogłębiająca się integracja wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich, w których zniesienie procedury *exequatur* (procedura pośrednia) stało się zasadą, wykazowała pewne ograniczenia przepisów rozporządzenia (WE) nr 1393/2007.
- (4) Dążąc do zagwarantowania szybkiego przekazywania dokumentów do innych państw członkowskich na potrzeby doręczania na ich terytorium, należy wykorzystywać wszystkie odpowiednie środki nowoczesnej technologii komunikacji, pod warunkiem przestrzegania określonych warunków związanych z integralnością i wiarygodnością przekazywanych dokumentów. Prowadzona w tym celu komunikacja i wymiana dokumentów między jednostkami i podmiotami wyznaczonymi przez państwa członkowskie powinna być realizowana za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego składającego się z krajowych systemów informatycznych.

¹ Dz.U. C z , s. .

² Dz.U. C z , s. .

³ Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79).

- (5) Jednostka przyjmująca powinna, w każdych okolicznościach i bez jakiegokolwiek swobody decyzyjnej w tym względzie, poinformować odbiorcę na piśmie przy użyciu standardowego formularza, że może on odmówić przyjęcia dokumentu jeżeli nie jest on sporządzony w języku, który rozumie, lub w języku urzędowym bądź jednym z języków urzędowych miejsca doręczenia. Jeżeli adresat skorzystał z prawa do odmowy przyjęcia dokumentu, zasada ta ma również zastosowanie w przypadku kolejnych doręczeń. Zasady dotyczące odmowy przyjęcia dokumentu powinny mieć również zastosowanie w przypadku doręczania dokumentów za pośrednictwem przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych, poczty oraz doręczeń bezpośrednich. Powinna istnieć możliwość udoskonalenia doręczenia dokumentu, którego odbioru odmówiono, za pośrednictwem doręczenia adresatowi tłumaczenia dokumentu.
- (6) Jeżeli adresat odmówił przyjęcia dokumentu, sąd lub organ, przed którym toczy się postępowanie, w związku z którym doręczenie okazało się niezbędne, powinien zweryfikować, czy odmowa była uzasadniona. W tym celu ten sąd lub organ powinien uwzględnić wszystkie istotne informacje dotyczące danej sprawy lub będące do jego dyspozycji, aby ustalić faktyczne umiejętności językowe adresata. Ustalając umiejętności językowe adresata, sąd może wziąć pod uwagę faktyczne elementy, np. dokumenty napisane przez adresata w danym języku, fakt, czy zawód adresata wymaga takich umiejętności językowych (np. nauczyciel lub tłumacz), czy adresat jest obywatelem państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie sądowe lub czy we wcześniejszym okresie adresat przebywał w tym państwie członkowskim przez dłuższy czas. Takie ustalenia nie powinny mieć miejsca, jeżeli dokument został sporządzony w języku urzędowym lub w jednym z języków urzędowych miejsca doręczenia bądź został na ten język lub na jeden z tych języków przetłumaczony.
- (7) Skuteczność i tempo transgranicznych postępowań sądowych wymaga funkcjonowania bezpośrednich, szybkich kanałów osobistego doręczania dokumentów w innych państwach członkowskich. W związku z tym osoba mająca interes w postępowaniu sądowym bądź sąd lub organ, przed którym toczy się postępowanie, powinni mieć możliwość skutecznego doręczenia dokumentu bezpośrednio drogą elektroniczną, przesyłając go na cyfrowe konto użytkownika – adresata, którego miejsce zamieszkania znajduje się w innym państwie członkowskim. Warunki zastosowania tego sposobu bezpośredniego doręczenia drogą elektroniczną powinno gwarantować korzystanie z elektronicznych kont użytkownika na potrzeby doręczenia dokumentów jedynie przy zastosowaniu odpowiednich zabezpieczeń chroniących interesy adresatów, czy to za pośrednictwem wysokich standardów technicznych czy też za pośrednictwem wyraźnej zgody wyrażonej przez adresata.
- (8) Należy usprawniać istniejące już bezpośrednie kanały przekazywania i doręczania dokumentów, tak aby stanowiły one wiarygodne i powszechnie dostępne alternatywy w stosunku do tradycyjnego przekazywania za pośrednictwem agencji przyjmujących. W tym celu operatorzy świadczący usługi pocztowe powinni, realizując doręczenie drogą pocztową na podstawie art. 14 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007, korzystać ze specjalnego potwierdzenia odbioru. Podobnie, osoba mająca interes w postępowaniu sądowym bądź sąd lub organ, przed którym toczy się postępowanie, powinni mieć możliwość skutecznego doręczenia dokumentu na terytorium wszystkich państw członkowskich bezpośrednio, za pośrednictwem urzędników sądowych, urzędników lub innych właściwych osób w państwie członkowskim adresata.
- (9) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Przede

wszystkim autorzy rozporządzenia dążą do zapewnienia pełnego poszanowanie prawa adresata do obrony, które wywodzi się z prawa do bezstronnego sądu, zapisanego w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

- (10) W celu umożliwienia szybkiego dostosowania załączników do rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do zmian załączników I, II i IV do tego rozporządzenia. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić udział na równych zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

*Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 13 kwietnia 2016 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (11) Zgodnie z pkt. 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa Komisja powinna przeprowadzić ocenę niniejszego rozporządzenia na podstawie informacji zgromadzonych dzięki szczególnym uzgodnieniom w zakresie monitorowania, aby ocenić faktyczny wpływ rozporządzenia oraz potrzebę podjęcia dalszych działań.
- (12) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii poprzez utworzenie ram prawnych zapewniających szybkie i sprawne przekazywanie i doręczanie dokumentów sądowych i pozasądowych we wszystkich państwach członkowskich, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (13) Zgodnie z art. 3 i art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej [Zjednoczone Królestwo] [i] [Irlandia] [powiadomiło/powiadomiły o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia] [nie uczestniczy/uczestniczą w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest/są nim związane ani go nie stosuje/stosują].
- (14) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje.
- (15) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 1393/2007,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W rozporządzeniu (WE) nr 1393/2007 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 1

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, do doręczania:
 - a) dokumentów sądowych osobom mającym miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego innego niż państwo, w którym ma miejsce postępowanie sądowe;
 - b) dokumentów pozasądowych, które muszą zostać przekazane z jednego państwa członkowskiego do innego.

Rozporządzenie nie obejmuje w szczególności spraw skarbowych, celnych czy administracyjnych ani odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania podczas sprawowania władzy publicznej (*acta iure imperii*).

2. Z wyjątkiem art. 3c niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania, w przypadku gdy nie jest znany adres osoby, której należy doręczyć dokument.
 3. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do doręczania dokumentów upoważnionemu przedstawicielowi strony w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie, niezależnie od miejsca zamieszkania tej strony.
 4. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:
 - a) „państwo członkowskie” oznacza państwa członkowskie z wyjątkiem Danii.
 - b) „państwo członkowskie, w którym toczy się postępowanie” oznacza państwo członkowskie, w którym toczy się postępowanie sądowe.”;
- 2) w art. 2 ust. 4 lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) dostępne sposoby odbioru dokumentów w przypadkach określonych w art. 3a ust. 6;”;
 - 3) dodaje się art. 3a, 3b i 3c w brzmieniu:

„Artykuł 3a

Sposoby komunikacji, z których powinny korzystać jednostki przekazujące i przyjmujące przez organy centralne

1. Przekazywanie między jednostkami przekazującymi i jednostkami przyjmującymi, pomiędzy tymi jednostkami a organami centralnymi, lub między organami centralnymi różnych państw członkowskich dokumentów, wniosków, potwierdzeń, dowodów odbioru, poświadczeń i wszystkich innych zawiadomień przy użyciu standardowych formularzy zawartych w załączniku I odbywa się za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego składającego się z krajowych systemów informatycznych połączonych ze pomocą infrastruktury łączności

umożliwiającej bezpieczną i niezawodną transgraniczną wymianę informacji między krajowymi systemami informatycznymi.

2. Do dokumentów, wniosków, potwierdzeń, dowodów odbioru, poświadczeń i wszystkich zawiadomień przekazywanych za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, o którym mowa w ust. 1, zastosowanie mają ogólne ramy prawne dotyczące korzystania z usług zaufania określone w rozporządzeniu Rady (UE) nr 910/2014*.
3. W przypadku gdy dokumenty, wnioski, potwierdzenia, dowody odbioru, poświadczenia i inne zawiadomienia, o których mowa w ust. 1, wymagają użycia pieczęci lub podpisu odręcznego albo zawierają pieczęć lub podpis odręczny, zamiast nich można używać »kwalifikowanych pieczęci elektronicznych« i »kwalifikowanych podpisów elektronicznych« w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014.
4. Jeżeli przekazanie zgodnie z ust. 1 nie jest możliwe z powodu nieprzewidzianych i wyjątkowych zakłóceń działania zdecentralizowanego systemu informatycznego, przekazanie następuje przy użyciu najszybszych możliwych alternatywnych środków.

* Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 73).

Artykuł 3b

Koszty ustanowienia zdecentralizowanego systemu informatycznego

1. Każde państwo członkowskie ponosi koszty instalacji, użytkowania i konserwacji swoich punktów dostępu do infrastruktury łączności, łączących krajowe systemy informatyczne w kontekście zdecentralizowanego systemu informatycznego, o którym mowa w art. 3a.
2. Każde państwo członkowskie ponosi koszt ustanowienia i dostosowania swoich krajowych systemów informatycznych, tak aby były one kompatybilne z infrastrukturą łączności, jak również koszty zarządzania, użytkowania i konserwacji tych systemów.
3. Ustępy 1 i 2 pozostają bez uszczerbku dla możliwości stosowania dotacji na działania wspierające, o których mowa w tych ustępach, w ramach unijnych programów finansowych.

Artykuł 3c

Pomoc w ustalaniu adresu

1. Jeżeli adres osoby, której należy doręczyć dokument sądowy lub pozasądowy w innym państwie członkowskim, nie jest znany, państwo członkowskie zapewnia pomoc, za pośrednictwem jednego lub kilku podanych poniżej sposobów:
 - a) pomoc sądowa w celu ustalenia adresu osoby, której należy doręczyć dokument, udzielana przez wyznaczone organy na wniosek sądu państwa członkowskiego, przed którym toczy się postępowanie;

- b) możliwość złożenia przez osoby z innych państw członkowskich wniosku o informację o adresie, bezpośrednio w rejestrach adresów lub innych publicznie dostępnych bazach danych, w tym drogą elektroniczną, z pomocą standardowego formularza za pośrednictwem portalu „e-Sprawiedliwość”;
 - c) szczegółowe praktyczne wytyczne dotyczące mechanizmów dostępnych na potrzeby określenia adresów osób w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych oraz w celu powszechnego udostępnienia informacji.
2. Każde państwo członkowskie przekazuje Komisji następujące informacje:
- a) sposób, w jaki państwo członkowskie będzie udzielać na swoim terytorium pomocy na podstawie ust. 1.
 - b) w stosownych przypadkach – nazwy i adresy organów, o których mowa w ust. 1 lit. a) i b);
- Państwa członkowskie zgłaszają Komisji wszystkie późniejsze zmiany takich informacji.”;
- 4) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 4

Przekazywanie dokumentów

- 1. Dokumenty sądowe są przekazywane bezpośrednio i jak najszybciej między jednostkami wyznaczonymi zgodnie z art. 2.
 - 2. Do przekazywanego dokumentu należy dołączyć wniosek sporządzony na standardowym formularzu, zawartym w załączniku I. Formularz ten musi być wypełniony w języku urzędowym państwa członkowskiego, do którego przekazywane są dokumenty, lub jeżeli w tym państwie członkowskim jest kilka języków urzędowych — w języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie, lub w innym języku wskazanym jako dopuszczalny przez to państwo członkowskie. Każde państwo członkowskie wskazuje język urzędowy lub języki urzędowe Unii inne niż własny, dopuszczone przez nie jako języki, w których może być wypełniony formularz.
 - 3. Dokumentom przekazywanym za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, o którym mowa w art. 3a, nie odmawia się skutków prawnych oraz dopuszczalności jako dowodu w postępowaniu prawnym jedynie ze względu na fakt, że są sporządzone w formie elektronicznej. Jeżeli dokumenty papierowe są przekształcane w formę elektroniczną na potrzeby przekazania za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, wersje elektroniczne lub ich wydruki mają ten sam efekt co dokumenty w wersji oryginalnej.”;
- 5) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 6

Odbiór dokumentów przez jednostkę przyjmującą

- 1. Po otrzymaniu dokumentu jednostce przekazującej przesyłane jest automatyczne potwierdzenie odbioru za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, o którym mowa w art. 3a.

2. W przypadku gdy wniosek o doręczenie nie może zostać zrealizowany ze względu na niekompletność przekazanych informacji lub dokumentów, jednostka przyjmująca kontaktuje się z jednostką przekazującą w celu uzyskania brakujących informacji lub dokumentów.
3. W przypadku gdy wniosek o doręczenie wyraźnie wykracza poza zakres zastosowania niniejszego rozporządzenia lub gdy z powodu niezgodności z warunkami formalnymi doręczenie jest niemożliwe, wniosek i dokumenty są zwracane jednostce przekazującej niezwłocznie po ich wpłynięciu wraz z zawiadomieniem o ich zwrocie na standardowym formularzu, zawartym w załączniku I.
4. Jeśli jednostka przyjmująca, która otrzymała dokument do doręczenia, nie posiada odpowiedniej do tego celu właściwości miejscowej, przekazuje go wraz z wnioskiem o doręczenie – za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, o którym mowa w art. 3a – do właściwej miejscowo jednostki przyjmującej w tym samym państwie członkowskim, jeżeli wniosek spełnia warunki art. 4 ust. 2, i powiadamia o tym fakcie jednostkę przekazującą, wypełniając w tym celu standardowy formularz określony w załączniku I. Po otrzymaniu dokumentu oraz wniosku przez jednostkę przyjmującą mającą właściwość terytorialną w tym samym państwie członkowskim, jednostce przekazującej przesyłane jest automatyczne potwierdzenie odbioru za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego, o którym mowa w art. 3a.”;
- 6) dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Artykuł 7a

Zobowiązanie do ustanowienia przedstawiciela na potrzeby doręczeń w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie

1. Jeżeli dokument wszczynający postępowanie został doręczony pozwanemu, na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie, na strony, których miejsce zamieszkania znajduje się w innym państwie członkowskim, może zostać nałożony obowiązek ustanowienia przedstawiciela na potrzeby doręczania dokumentów w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie.
2. Jeżeli strona nie zastosuje się do obowiązku ustanowienia przedstawiciela zgodnie z ust. 1 i nie wyraziła swojej zgody na korzystanie z elektronicznego konta użytkownika na potrzeby doręczania dokumentów zgodnie z art. 15a lit. b), na potrzeby doręczania dokumentów w toku postępowania może zostać zastosowana każda metoda przewidziana przepisami państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie, pod warunkiem że dana strona została należycie poinformowana o takich następstwach.”;
- 7) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 8

Odmowa przyjęcia dokumentu

1. Jednostka przyjmująca informuje adresata na standardowym formularzu, zawartym w załączniku II o możliwości odmowy przyjęcia doręczanego dokumentu, jeżeli nie został on sporządzony w jednym z języków określonych poniżej ani nie dołączono do niego tłumaczenia na jeden z następujących języków:

- a) język, który adresat rozumie;
albo
 - b) język urzędowy państwa członkowskiego, do którego adresowane są dokumenty, lub jeżeli w tym państwie członkowskim jest kilka języków urzędowych — język urzędowy lub jeden z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie.
2. Adresat może odmówić przyjęcia dokumentu w momencie doręczenia lub w terminie dwóch tygodni, zwracając agencji przyjmującej standardowy formularz zawarty w załączniku II.
 3. W przypadku gdy jednostka przyjmująca została powiadomiona, że adresat odmówił przyjęcia dokumentu zgodnie z ust. 1 i 2, niezwłocznie powiadamia o tym jednostkę przekazującą, przesyłając w tym celu poświadczenie określone w art. 10, i zwraca jej wniosek.
 4. Jeżeli adresat odmówił przyjęcia dokumentu na podstawie ust. 1 i 2, sąd lub organ, przed którym toczy się postępowanie, w związku z którym przeprowadzono doręczenie, weryfikuje, czy odmowa była uzasadniona.
 5. Za doręczenie dokumentu, którego przyjęcia odmówiono, może zostać uznane doręczenie adresatowi, zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, dokumentu, do którego dołączono jego tłumaczenie na jeden z języków określonych w ust. 1. W takim przypadku datą doręczenia jest data doręczenia dokumentu wraz z jego tłumaczeniem zgodnie z prawem państwa członkowskiego, do którego dokument jest adresowany. Jeśli jednak zgodnie z prawem państwa członkowskiego dokument należy doręczyć w pewnym określonym terminie, data, którą należy brać pod uwagę w odniesieniu do wnioskodawcy, powinna być datą doręczenia pierwotnego dokumentu, ustaloną zgodnie z art. 9 ust. 2.
 6. Ust. 1–5 mają zastosowanie do innych sposobów przekazywania i doręczania dokumentów sądowych, które są przewidziane w sekcji 2.
 7. Do celów ust. 1 przedstawiciele dyplomatyczni lub konsularni w przypadku doręczenia zgodnie z art. 13 albo organ lub osoba w przypadku doręczenia zgodnie z art. 14 lub 15a informują adresata o możliwości odmowy przyjęcia dokumentu oraz o obowiązku przesłania każdego dokumentu, którego przyjęcia odmówił, odpowiednio do takiego przedstawiciela, organu lub osoby.”;
 - 8) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Po zakończeniu formalności związanych z doręczeniem dokumentu wystawia się odpowiednie poświadczenie na standardowym formularzu, zawartym w załączniku I, które jest następnie przesyłane jednostce przekazującej.”;
 - 9) art. 14 i 15 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 14

Doręczanie drogą pocztową

1. Dokumenty sądowe mogą być doręczane osobom zamieszkałym w innym państwie członkowskim bezpośrednio drogą pocztową — listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.
2. Na potrzeby przedmiotowego artykułu doręczanie pocztą przeprowadza się przy użyciu specjalnego potwierdzenia odbioru, określonego w załączniku IV.

3. Niezależnie od prawa państwa członkowskiego pochodzenia, doręczenie drogą pocztową uznaje się za skutecznie przeprowadzone, jeżeli dokument został doręczony na adres domowy adresata, do rąk osoby dorosłej, zamieszkującej w tym samym gospodarstwie domowym co adresat lub tam przez adresata zatrudnionej, która posiada zdolność do przyjęcia dokumentu i wyraża do tego gotowość.

Artykuł 15

Doręczanie bezpośrednie

1. Doręczanie dokumentów sądowych może odbyć się na ręce osób zamieszkujących w innym państwie członkowskim bezpośrednio przez urzędników sądowych, urzędników lub inne właściwe osoby państwa członkowskiego, w którym znajduje się adresat.
 2. Każde państwo członkowskie przekazuje Komisji informacje odnośnie do rodzaju zawodów lub właściwych osób, które są uprawnione do wykonywania na ich terytorium doręczeń na podstawie tego artykułu.”;
- 10) dodaje się art. 15a w brzmieniu:

„Artykuł 15a

Doręczanie elektroniczne

Doręczanie dokumentów sądowych może mieć miejsce bezpośrednio na ręce osób zamieszkujących w innym państwie członkowskim, drogą elektroniczną, na konta użytkownika dostępne adresatowi, pod warunkiem że spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) dokumenty są wysyłane i otrzymywane z wykorzystaniem kwalifikowanych i rejestrowanych doręczeń elektronicznych w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 910/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady
 - b) po rozpoczęciu postępowania sądowego adresat udzielił sądowi lub organowi, przed którym toczy się postępowanie, wyrażonej zgody na wykorzystywanie konkretnego konta użytkownika na potrzeby doręczania dokumentów w trakcie postępowania.”;
- 11) art. 17 i 18 otrzymują brzmienie:

„Artykuł 17

Zmiana załączników

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zmieniających załączniki I, II i IV w celu zaktualizowania standardowych formularzy lub wprowadzenia do nich zmian technicznych zgodnie z art. 18.

Artykuł 18

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 17, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia [*data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia*].

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 17, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
 4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa*.
 5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
 6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 17 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.”;
- 12) dodaje się art. 18a i 18b w brzmieniu:

„Artykuł 18a

Ustanowienie zdecentralizowanego systemu informatycznego

Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające zdecentralizowany system informatyczny, jak zapisano w art. 3a. Akty wykonawcze są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 18b ust. 2.

Artykuł 18b

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
 2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.”;
- 13) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 19

Niewdanie się w spór przez pozwanego

1. W przypadku gdy konieczne było przekazanie do doręczenia w innym państwie członkowskim, zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, dokumentu wszczynającego postępowanie, a pozwany nie wdał się w spór, orzeczenia nie wydaje się do czasu ustalenia, czy doręczenie zostało wykonane w czasie pozwalającym pozwanemu na obronę oraz czy:
 - a) dokument został doręczony w sposób przewidziany przez prawo państwa członkowskiego, do którego był adresowany, względem dokumentów

- wystawionych w postępowaniach krajowych w odniesieniu do osób znajdujących się na terytorium tego państwa; albo
- b) dokument został wręczony osobiście pozwanemu lub oddany w miejscu jego zamieszkania w inny sposób przewidziany w niniejszym rozporządzeniu;
2. Nie naruszając ust. 1, sędzia może wydać orzeczenie, nawet jeśli nie otrzymał poświadczenia doręczenia, o ile spełnione są wszystkie następujące warunki:
- a) dokument został przekazany w jeden ze sposobów przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu;
 - b) od daty przekazania dokumentu upłynął okres nie krótszy niż sześć miesięcy, który sędzia uznaje w danym przypadku za wystarczająco długi;
 - c) pomimo należytych starań nie uzyskano żadnego poświadczenia od właściwych władz lub organów państwa członkowskiego, do którego adresowane były dokumenty.
3. Jeżeli spełnione są warunki określone w ust. 2, należy podjąć rozsądne starania na rzecz poinformowania pozwanego za pośrednictwem wszelkich dostępnych kanałów komunikacji, w tym dróg współczesnych technologii komunikacyjnych, dla których sądowi, przed którym toczy się postępowanie, jest znany adres lub konto użytkownika, że wszczęto przeciwko niemu postępowanie sądowe.
4. W nagłych przypadkach, niezależnie od przepisów ust. 1 i 2, sędzia może zarządzić środki tymczasowe lub zabezpieczające.
5. W przypadku gdy konieczne było przekazanie do doręczenia w innym państwie członkowskim, zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, dokumentu wszczynającego postępowanie, a przeciw pozwanemu, który nie wdał się w spór, wydano orzeczenie, sędzia może zwolnić pozwanego od skutku upływu terminu odwołania, jeżeli spełnione zostały oba następujące warunki:
- a) pozwany nie z własnej winy nie zapoznał się z dokumentem w czasie umożliwiającym mu podjęcie obrony lub nie dowiedział się o orzeczeniu w czasie umożliwiającym mu złożenie odwołania;
 - b) środki pozwanego nie wydają się bezpodstawne.
- Wniosek o takie zwolnienie należy złożyć w rozsądnym terminie od chwili zapoznania się przez pozwanego z treścią orzeczenia.
- Taki wniosek nie jest rozpatrywany, jeżeli złożono go później niż dwa lata, licząc od dnia wydania orzeczenia.
6. Po upływie dwóch lat od daty orzeczenia, o którym mowa w ust. 2 przepisy prawa krajowego zezwalające na wyjątkowe odstępianie od skutków upływu terminu na złożenie odwołania mogą nie być zastosowane w odniesieniu do zaskarżenia uznania i wykonania przedmiotowego orzeczenia w innym państwie członkowskim.
7. Ust. 5 i 6 nie mają zastosowania do orzeczeń dotyczących statusu lub zdolności prawnych osób.”;
- 14) w art. 23 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje, o których mowa w art. 2, 3, 3c, 4, 10, 11, 13 i 15. Państwa członkowskie informują Komisję o tym, czy zgodnie z ich prawem krajowym dokument należy doręczyć w określonym terminie, o czym mowa w art. 8 ust. 3 i w art. 9 ust. 2.”;

15) dodaje się art. 23a w brzmieniu:

„Artykuł 23a
Monitorowanie

1. Najpóźniej [*dwa lata po dniu rozpoczęcia stosowania*] Komisja ustala szczegółowy program monitorowania produktów, rezultatów i skutków niniejszego rozporządzenia.
 2. Program monitorowania określa środki służące do gromadzenia danych i innych niezbędnych dowodów, a także przedziały czasowe, w jakich mają one być gromadzone. Wskazuje się w nim również działania podejmowane przez Komisję i przez państwa członkowskie w celu gromadzenia i analizowania danych oraz innych dowodów.
 3. Państwa członkowskie przekazują Komisji dane i inne dowody niezbędne do monitorowania.”;
- 16) art. 24 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 24
Ocena

1. Nie wcześniej niż [*pięć lat po dacie rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia*] Komisja dokonuje jego oceny i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie z głównymi ustaleniami.
 2. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje niezbędne do przygotowania tego sprawozdania.”;
- 17) dodaje się nowy załącznik IV, którego tekst znajduje się w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od ... [*18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia*].

Jednakże:

- a) art. 1 pkt 14 stosuje się od dnia... [*12 miesięcy od wejścia w życie*] a
- b) art. 1 pkt 3, 4 i 5 stosuje się od dnia... [*24 miesięcy od wejścia w życie*].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący